

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Бердянський державний педагогічний університет
Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка Національної академії наук України

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
СЕРІЯ: ЛІНГВІСТИКА І ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Міжвузівський збірник наукових статей

Випуск XXIV

Частина 1

Бердянськ
БДПУ
2011

УДК 81'42+82.09(082.1)

ББК 94.3:81

A43

*Друкується за рішенням вченої ради
Інституту філології та соціальних комунікацій
Бердянського державного педагогічного університету
(протокол № 11 від 27.05.2011 р.)*

**Збірник включений до переліку наукових видань за дозволом ВАК України
(Бюлетень ВАКу. – 2010. – №5)**

Редакційна колегія:

Астаф'єв О.Г. – доктор філологічних наук, професор (Київ); **Грицик Л.В.** – доктор філологічних наук, професор (Київ); **Домашенко О.В.** – доктор філологічних наук (Бердянськ), **відповідальний секретар**; **Зарва В.А.** – доктор філологічних наук, професор (Бердянськ), **головний редактор**; **Іванова Л.П.** – доктор філологічних наук, професор (Київ); **Ковалів Ю.І.** – доктор філологічних наук, професор (Київ); **Кочерган М.П.** – доктор філологічних наук, професор (Бердянськ), **заступник головного редактора**; **Кочерган Ю.Ф.** – доктор філологічних наук, професор (Бердянськ); **Мазепа Н.Р.** – доктор філологічних наук, провідний науковий співробітник-консультант Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України (Київ); **Михед П.В.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач відділом слов'янських літератур Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України (Київ); **Нахлік Є.К.** – доктор філологічних наук, керівник Львівського відділення, старший науковий співробітник Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України (Київ); **Радишевський Р.П.** – доктор філологічних наук, професор (Київ); **Сивокінь Г.М.** – доктор філологічних наук, професор (Київ); **Скупейко Л.І.** – кандидат філологічних наук, провідний науковий співробітник Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України (Київ); **Харлан О.Д.** – доктор філологічних наук, професор (Бердянськ), **заступник головного редактора**.

A43 Актуальні проблеми слов'янської філології. Серія : лінгвістика і літературознавство : міжвуз. зб. наук. ст. / гол. ред. В. А. Зарва. – Бердянськ : БДПУ, 2011. – Вип. XXIV. – Ч. 1. – 556 с.

У збірнику вміщено наукові статті з сучасних питань теорії та історії літератури, компаративістики. Висвітлено окремі мовознавчі проблеми, діалектологічні аспекти. До збірника увійшли матеріали Міжнародної наукової конференції “Мариністика в художній літературі” (Бердянськ, 2010 р.). Розглянуто питання образу моря в ліричній та прозовій літературах, драматургії, просторовому контексті, сучасних медіа. Досліджено романтику морських пригод і подорожей.

УДК 81'42+82.09(082.1)

ББК 94.3:81

За зміст статей і правильність цитування відповідальність несе автор.

© Бердянський державний педагогічний університет, 2011

© Автори статей, 2011

ЗМІСТ

ОБРАЗ МОРЯ В ЛІРИЧНОМУ ТЕКСТІ

Урсані Н.М. (Донецьк). Образ життєвого моря у збірці Г. Сковороди “Сад божественних пісень”.	7
Домашенко А.В. (Бердянськ). “Певучість єсть в морських волнах ...” (Ф.И. Тютчев).	14
Бєлінська І.Д. (Тернопіль). Морська стихія в ліриці Ф. Тютчева.	19
Акимова М.С. (Москва, Російська Федерація). Образ моря в творчестві Е.А. Боратынського.	26
Гутар О.И. (Гродно, Республіка Беларусь). Образ моря в поезії Емили Дікінсон.	35

РОМАНТИКА МОРСЬКИХ ПРИГОД І ПОДОРОЖЕЙ

Волинець Ю.В. (Черкаси). Мариністичний текст як риса романтичного стилю і засіб творення образу (за трилогією М. Старицького “Богдан Хмельницький”).	39
Марценішко В.О. (Черкаси). Одна з думних ремінісценцій у трилогії Михайла Старицького “Богдан Хмельницький”.	46
Zambrzycka M. (Warszawa). Podróż morska jako metafora wędrówki w światy nieznane. Problematyka innego w twórczości Josepha Conrada.	56
Даниленко Л.В. (Запоріжжя). Художня інтерпретація теми морських походів козаків в історичних романах 50–60-х рр. ХХ ст.	60
Регуш Ю.С. (Бердянськ). Образ русалки у творах Якова Щоголева у контексті поезії українських романтиків.	68

МОРЕ І ПРОСТІР

Заверталюк Н.І. (Дніпропетровськ). Море і степ як онтологічні парадигми українства в романістиці Олеся Гончара.	77
Канчура Є.О. (Київ). Роль образу моря в реалізації мотиву землі. (Роман “Вільні хлопці” Террі Претчетта).	84
Сєрікова А.Л. (Суми). “Карибське узбережжя, де мені пощастило народитися ...” (мариністична тема в інтерпретації Габрієля Гарсія Маркеса).	93
Сухомлинов О.М. (Київ). “Босфорська цивілізація” як пограниччя сходу і заходу у книзі мемуарів Орхана Памука “Стамбул. Місто спогадів”.	100

МАРИНІСТИЧНИЙ ТЕКСТ У ЛІТЕРАТУРІ ТА ДРАМАТУРГІЇ

Дуркалевич В.В. (Дрогобич). “Так море дало мені свободу” (топос Венеції у повісті Івана Франка “Великий шум”).	108
Богдан С.К. (Луцьк). Вербалізація образу моря в епістолярних текстах Лесі Українки.	116

Головій О.М. (Луцьк). “Ми ... вже привикли до моря і воно до нас”: мариністичні мотиви в епістолярній і прозовій спадщині Лесі Українки.	123
Когут О.В. (Рівне). Архетипні коди води в сюжетах сучасної української драматургії.	132
Тверитинова Т.И. (Київ). Мифологизация водной стихии в петербургском тексте русской литературы XIX века.	144

МОРЕ І СУЧАСНІ МЕДІА

Вялкова І.О. (Маріуполь). Газета “Азовский моряк”: проблемно-тематичний та жанровий аспект.	152
Гаубас О.С. (Запоріжжя). Репрезентація образу моря в сучасних українських періодичних виданнях.	159
Терещенко А.Я. (Харьков). “В фарватере маринистики” (роль и место журнала “Фарватер – Submariners” в становлении и развитии маринистики в отечественной литературе).	166

ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ЛІТЕРАТУРИ, КОМПАРАТИВІСТИКА

Pérez V.V. (Puebla, México). De los laberintos de la memoria a la identidad.	171
Петровская С.С. (Каменец-Подольский). Заглавие: нерешённые вопросы.	177
Чик Д.Ч. (Кременець). Образ “благородного розбійника” в українській та англійській прозі 1-ої пол. XIX ст.	186
Анісімова Н.П. (Київ). “Дивне місто із іменем Левів чи Льва”: топос європейського міста у модерній ліриці покоління 80-х років XX ст.	195
Ткач Л.М., Рибалко І.В. (Дніпропетровськ). До питання про декадентську ментальність в українській літературі кінця XIX – початку XX століття.	207
Куца Л.П. (Львів). Власне автор як системна свідомість у поетичному триптиху І. Франка “Semper tiro”.	216
Черников И.Н. (Каменец-Подольский). Поэтика жанра историософских символистских произведений Д.С. Мережковского 1890–1910-х гг.	226
Скороходько Ю.С. (Симферополь). Культурные и литературные основы английского неовикторианского романа.	233
Школа І.В. (Бердянськ). Проблема транзитивного образу Дон Кіхот у творах М. Хвильового та Г.К. Честертона.	241
Богданова О.І. (Бердянськ). Місто Харків як рушійна та руйнівна сила у творах Миколи Хвильового (на матеріалі повісті “Сентиментальна історія”).	248
Науменко Н.В. (Київ). Образи самоцвітного каміння у художньому світі А. Дімарова (на матеріалі повісті “Поєма про камінь”).	254
Костромицкий Р.И. (Бердянск). Специфика постмодернистского героя в романе В. Пелевина “Числа”.	260
Філоненко С.О. (Тернопіль). Секс, Київ, Юрій Макаров і Лада Лузіна: психологічні порадики як жанр паралітератури.	268

Khalabuzar O. (Berdyansk). Features of functioning of symbols in Tolkien's creativity and in the literature of the Modernism.	281
Пуларія Т.В. (Дніпропетровськ). Персоніфікація анімусу як принципу логосу в українській народній казці.	288
Прядко Ю.П. (Бердянськ). Американские страницы жизни и творчества С. Довлатова.	298
Варфоломеєва Н. (Київ). "Gente Ruthenus, natione Polonus". "Руський" мотив у "волинській повісті" Томаша Августа Олізаровського "Хрест на Передилі" ("Топір-гора").	307
Демєхіна Д.Б. (Бердянськ). Образ відьми в українських та польських романтичних баладах як колективний ідентитет: ґендерний аспект.	316
Іванов В.Ф., Дудко О.С. (Київ). Вплив репутації на формування образів Підколесіна та Агафії Тихонівни у п'єсі "Одруження" Миколи Гоголя.	326
Нахлік Є.К. (Київ). Підземне царство тіней в "Енеїді" Вергілія і травестіях Миколи Осипова та Івана Котляревського.	336
Яковенко-Єременко І.П. (Бердянськ). "Розважальне читання" чи "література людської природи"? Літературно-критичні оцінки романістики Джейн Остін в англійському літературознавстві перших десятиліть XIX століття.	345
Гладышев В.В. (Николаев). Мир спорта и "философия спорта" в документальной и художественной прозе Валерия Брумеля.	352
Дмитренко В.І. (Луганськ). Київський текст Валер'яна Підмогильного.	360

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МОВОЗНАВСТВА

Тімоніна А.Ю. (Маріуполь). Місце символу серед мовленнєвих засобів художньої виразності.	368
Чернюх Л.Д. (Львів). Функції графічного символу в мові реклами (на матеріалі словацької та української мов).	376
Тарасюк Т.М. (Луцьк). Водна стихія як елемент семантичної структури тексту сучасного церковного послання.	385
Сизонов Д.Ю. (Київ). Термін у системі та поза нею: особливості функціонування медичної термінології в мас-медіа.	393
Шкіцька І.Ю. (Тернопіль). Займенники "ти"–"Ви" в маніпулятивній стратегії позитиву.	400
Комов О.В. (Донецьк). Ґендерний аспект перекладу.	409

ЛЕКСИКА І ФРАЗЕОЛОГІЯ, СЛОВОТВІР, СИНТАКСИС

Бабій І.М. (Тернопіль). Експресивно-стилістичний потенціал фразеологічних одиниць в авторській картині Г. Косинки.	417
Вороніна Ю.В. (Луганськ). Порівняння як елемент ідіостилю Люко Дашвар.	425

Гогуленко О.П. (Одеса). Антропонімний простір творів Панаса Мирного.	433
Боярчук О.С. (Київ). З історії лексики української ділової мови (<i>об'ява, оголошення, оповістка</i>).	442
Левченко Т.М. (Переяслав-Хмельницький). Функціонування зоо- та фітоморфізмів в українському аргі 20–30-х років минулого століття.	451
Слободян М.В. (Острог). Метафоризація як когнітивний процес.	460
Лужецька О.Б. (Тернопіль). Мікротопоніми Бережанщини та Підгаєччини з географічними термінами в основах.	467
Жарко С.Ю., Шпітько І.М. (Дніпропетровськ). Структурно-семантичні особливості словотвірного гнізда з вершинним словом “море” в російській, українській і словацькій мовах.	475
Школяренко В.І. (Суми). Етикетні формули, виражені ідіомами ранньонововіверхньонімецької мови.	483
Лєснова В.В. (Луганськ). Діалектні оцінні назви як основа творення прізвищ.	493
Филатова Е.В. (Донецьк). Члены предложения и синтагма как реальная единица порождения и восприятия речи.	501
Христіанінова Р.О. (Бердянськ). Складнопідрядні речення з приреченневими підрядними частинами причини.	508

ДІАЛЕКТОЛОГІЯ

Верховод О.В. (Луганськ). Двокомпонентні номінації як джерело поповнення лексики живої природи українських східнослобожанських говірок.	519
Потапчук І.М. (Кам'янець-Подільський). Поняття “яма” у західноподільському діалектному мовленні.	526
Делюсто М.С. (Ізмаїл). Граматика української говірки у світлі тексту.	533
Демчик І.Л. (Луганськ). Явище синонімії в мовленні представника східнослобожанської говірки (на матеріалі с. Шульгінка Старобільського району Луганської обл.).	541
Волошинова М.О. (Луганськ). Назви страв із м'яса в українських східнослобожанських говірках.	548